

Splošne vesti

Odsek učiteljic

Tovarišicam!

Niso nas opomnili tovariši, temveč iz naše srede se je vzdramila kritika, da se žensko članstvo premalo zanima za stanovska vprašanja, za delovanje in prizadevanje našega združenja. Zato se je po sklepu bano-vinske skupščine osnoval pri sekciji odsek učiteljic z namenom, da razbija tovarišice in jim vzbudi smisel za organizacijo. Imamo že odbor, ki je izdelal osnutek programa in odposlal smo že prvo okrožnico na sreska učiteljska društva, da zavzamejo do programa svoje stališče.

Pozivamo tovarišice, da se za našo pobudo zanimajo, da izrečejo svoje mnenje in težnje. Na zborovanju vsakega sreskega društva naj se izbere poverjenica, ki bo znala tolmačiti želje in potrebe svojih tovarišic.

Ko bodo sreska društva zbrala in nam vposlala potreben material, bo izdelal odbor odseka učiteljic podoben načrt za delo, ki ga bo predložil upravnemu odboru sekcije v končno odobritev. Želimo, da bi bilo čim več tovarišic, ki bi zavedno, zavestno in stvarno sodelovale v dobrobit našega stanu in pri uspehu naše stanovske organizacije.

Odbor odseka učiteljic tvorijo: Pianecki Zora, predsednica; Likar Jela, podpredsednica; Kamenšek Ida, tajnica; članice: Meniš Helena, Lukič Kristina, Završan Franja, Celnar Ana, Gradišar Ana.

— Pojasnilo na ponatis notice o mojem nagrobnem govoru. Pisal sem že, da so bile moje besede trde, toda ne morem za to, če

so bila dejanja še trša. Kot predsednik Učiteljskega društva sem bil primoran, pokojnega Zirkelbacha ponovno zagovarjati, ker se radi boleznici ni mogel politično in prosvetno udejstvovati. Najhujši udarec pa bi pokojni doživel, če bi se somišljenikom posrečila nakana, da bi ga zamenjali z drugo učno osebo. Hvala Bogu, da so nekateri tovariši res še toliko tovariški, da ne sedajo ob živem telesu na mesta, ki so jih predniki ugledili s svojim delom in trpljenjem. Če bi se pa objavili akti glede premostitve, morda ne bi bilo treba spogledovanja. — Josip Lapajne.

— Iz Slovenske šolske matice. Priglasovanje članstva gre prav počasi izpod rok. Če pojde tako, potem ne spravimo do 15. februarja pod matično okrilje niti 2000 članov, kar je po naših računih minimum, če hočemo, da pri tiskanih treh novih knjig ne zabredemo v dolgove. Kaj šele četrta knjiga, za katero smo prvotno naznanili, da je za štiri knjige potrebnih vsaj 2500 članov! Gg. poverjenike naših okrajev: Brežice, Črnomelj, Gornji grad, Kozje, Krško, Ljubljana-zah. del, Metlika, Slov. Bistrica, Slovenj Gradec, Skofja Loka, Šmarje pri Jelšah, Šoštanj in Žežemberk — nujno prosim, da nam do 15. t. m. dostavijo svoje članske sezname. Prosim, da se tega termina točno držite in tako matičnemu odboru omogočijo, da bodo knjige za 1. 1936, že okoli Velike noči v rokah posameznih članov. — Pavel Plesničar, t. č. blagajnik ŠSM.

— Tovariši! Ali se bomo kje sestali? U mjesecu juliju tekuće godine (1937) navršile se tridesetgodšnjica naše mature (1907). — Moramo se negdje sastati. — Sa kolegijalnim — tovariškim — pozdravom Ante Čiković, učitelj, Kastav.

hopsasa, pustna nedelja. Kmečki valček. Lisička-žanjica. Triglavska koračnica. Vesela koračnica. Pastir Kostja — koračnica. Kaj maram za dnarje. So ptičice zbrane. Le sekaj, sekaj smrečico. Ribniška. Predica. Kukavica. Prememba. Veselja dom. Zato pa rečem jaz. Kje so tiste rožice moje. Oh zdaj gremo. Jaz pa pojdem na Gorenjsko. I.—III.

— V petek 12. februarja: Borba za morsko globino; potapljači. Dialog vodi g. Miroslav Zor. Razpored: 1. Skrivnostni svet v morski globini. 2. Potopljeno bogastvo. 3. Potapljaški zvon. 4. Potapljači. 5. Batisfera. II.—III.

— V kmetijskem radiu bo predaval v nedeljo 7. februarja ob 17. uri g. Flego Anton: Kako zatiramo škodljivce sadnega drevja.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA VZHODNI DEL bo zborovalo 20. februarja 1937. ob 9. uri v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red: 1. Stanovske zadeve. 2. O izvenšolskem delu, poročila tov. L. Hreščak. 3. Slučajnosti. Odbor.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO ŽUŽEMBERK bo zborovalo dne 13. II. 1937. v Žužemberku ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Najhujša govorna motnja — jecanje (predavala bo tov. Angela Zajčeva). 3. Slučajnosti. — Pridite vsi! Številne udeležbe pričakuje odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo zborovalo dne 13. II. 1937. ob 9. uri v Mladiki v Ptuj s sledečim sporedom: 1. Predsednikovo situacijsko poročilo; 2. Načrtno delo učitelja na vasi (tov. Pavle Segula); 3. O umetniški vzgoji (tov. Drago Hasl). Pripominjamo, da je prvo predavanje uvod v predavanje tov. Vranca o kompleksnem pouku s posebnim ozirom na kulturno, socialno in gospodarsko stanje vasi. 4. Slučajnosti s predlogi. — Da se vsi vidimo! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD. Na okrožnico glede skupnega zborovanja s šoštanjskim društvom, ki smo jo poslali na vse šole, se je za to zborovanje prijavilo samo 11 tovarišev. Ker je to število premajhno, se zborovanja v Šoštanju ne bomo udeležili. Zborovanje našega društva se bo vršilo dne 13. februarja 1937. v Ksaveriju ob 10. uri dopoldne z naslednjim sporedom: 1. Dopisi. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Predavanje tov. Terčarja o kompleksnem pouku. 4. Slučajnosti. Pred zborovanjem bo kratka odborova seja. — Zavedajte se svojih dolžnosti in pridite polnoštevilno že zaradi zanimivega predavanja! Odbor.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR-LEVI BREG zboruje v soboto, dne 20. febr. t. l. ob pol 10. uri dopoldne v krčevinski nar. šoli. Razen običajnih točk je na dnevnem redu zanimivo predavanje tov. A. Debenaka »Bezučeva zemlja« in če bo dovolj časa M. Vauda »Poskusi opazovanja vaškega otroka«. — Upravni in nadzorni odbor in vsi funkcionarji, pridite točno že ob pol 9. uri dopoldne k seji! Članarinski dolžniki! Uredite, če niste v januarju, pa sigurno ob prejemu februarske plače, svoje članarinske zaostanke za nazaj in za 1 mesec naprej! Naredimo končno red, dokažimo brezizjemno discipliniranost! Plačajmo tudi (a-3 din) brošurice »Program in pravila JUU«! K zborovanju so iskreno vabljeni tudi nenamenešeni učit. abiturienti(-ke) našega društvenega okoliša! Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK je zborovalo 19. dec. 1936 v Domžalah. Tov. predsednik je otvoril zborovanje, ki se ga je udeležilo 60 % vpisanega članstva. Uvodoma se je v toplih besedah spomnil prerano umrlega skladatelja E. Adamiča, katerega je članstvo počastilo s »Slava« klicem.

Iz situacijskega poročila, ki ga je podal, je bilo razvidno, da se bo skušalo dvigniti ne le aktivnost vseh odsekov uprave, temveč tudi vsega članstva, ki naj se čim najbolj idejno poglubi, da dosežemo in obdržimo popolno stanovsko samostojnost in neodvisnost naše organizacije. V smislu pravil in glasom sklepa uprave, ki je določila delovni program za to poslovno leto, bo na vsakem zborovanju podal svoje poročilo upravni, finančni in strokovni odbor. Zborovanja bodo vsaka dva meseca. Vsako zborovanje bo združeno s kakim aktualnim in zanimivim predavanjem.

Z ozirom na pomanjkljivo in nečisto objavo poročila o poteku naše letne skupščine, ki jo je prinesel »Učiteljski tovariš«, se uredništvu pošlje soglasno sprejet protest proti nesmiselnemu krčenju poročil.

Nadalje je tov. predsednik poročal tudi o sprejemu tov. predsednika in podpredsednika našega združenja pri predsedniku kraljevske vlade, kakor tudi o predlogih naše organizacije za finančni zakon 1937./38.

Finančni referent tov. Merčun je podal poročilo o delovanju učiteljskih gospodarskih ustanov ter pozival članstvo k pristopu.

Društveni blagajnik tov. Čenčič je poročal o blagajniških zadevah. Tov. predsednik poziva članstvo, naj pokaže pri izpolnjevanju plačilnih obveznosti vsjo potrebno disciplino.

V imenu strokovnega odbora je tov. Kolkal obravnaval več aktualnih okrožnih sekcij, s katerimi članstvo seznanja o delu in korakih, ki jih je storila na merodajnih mestih zlasti glede bolezenskih dopustov in zapuščenja službenega kraja. V zvezi s tem tov. predsednik opozarja na zadevna določila uradniškega zakona.

Poročilom posameznih društvenih referentov je sledila živahna debata.

V zelo zanimivem predavanju »Slovenska narodna pesem na nivoju kulturno-političnega značaja« je predavatelj, g. F. Marolt, prikazal vse momente, ki prihajajo v poštev za pravilno pojmovanje nastanka naše narodne

pesmi, omenjajoč različne vidike, narodne igre, šege, običaje, noše in narečja, s katerimi je treba spoznavati našo folkloro. Navajal je tudi vse vplive, ki so pospeševali ali ovirali razvoj narodne pesmi. Konkretno je dokazoval mistiko in kult našega naroda, historične in geografske primere, ki so sredobežno in sredotežno delovali v toku časa na naš narod tudi v socialnem oziru in s tem dajali osnovo za narodno pesem. Kritična opazovanja, ki jih je nanizal g. predavatelj zlasti glede zbiranja narodnega blaga pri drugih narodih in pri nas, so bila tako prepričevalna, da se je čuditi, da imamo sploh še to in bi bila znana zbadljivka, ki jo je serviral A. Grün našemu pesniku Fr. Prešernu, bolj na mestu za našo folkloro, kot za literaturo.

Pri slučajnostih je bil sprejet predlog, da se obolemu tov. nadzorniku pošlje božični pozdrav.

Napokoj Josip, predsednik.

Chvatal Franjo, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SKOFJA LOKA je zborovalo v soboto, 19. decembra v Skofji Loki. Udeležba: 42 učiteljev in učiteljic, ki so kljub božičnim zadregam prihitali na stanovski zbor, ki ga je otvoril predsednik s pozdravom na vse prisotne. V uvodnem nagovoru je tovariš predsednik naglašal važnost vzajemnega nastopanja v vseh stanovskih vprašanjih, potem pa je imel prof. dr. Stanko Gogala velezanimivo predavanje o naših narodno vzgojnih problemih. V skoro enournih izvajanjih je razkril simpatični predavatelj vso bolehalo mentaliteto našega naroda, razkril je brez polepsavanj in prikrivanj ono, kar mora vsak vzgojitelj pri mladini, kakor tudi pri samem sebi dosledno pobijati; nesamostojnost, usodno prilagodljivost, pretirano skromnost, zavist, zgolj ugotavljajočo funkcijo v javnem življenju in podobno.

Predavanje, ki je zelo viharen aplavz, so prisotni globoko dojmili, potem pa je imela učiteljica iz Skofje Loke Marija Pustotnikova praktični nastop z mladino. Obravnavala je prehod iz velike abecede na malo in ji je učna slika prav lepo uspešna.

Obsežno situacijsko poročilo je imel tov. predsednik, o tajništvu je govoril tov. Košca, o blagajni učiteljica Terpinova, nato pa so prišle v razpravo naše gospodarske ustanove. Predsednik gospodarskega odseka tov. Janko Kokalj je utemeljeval predlog, naj se poveže vse učiteljske gospodarske ustanove v čim tesnejšo, homogeno enoto s predstavništvom slovenskega učiteljstva, tako da bo imelo učiteljstvo poleg moralnega, tudi materialno zadoščenje za svoje delo, čeprav le posredno. Lepo zaokroženo sliko o delovanju Učiteljske Samopomoči, ki šteje v okraju sedaj že preko 30 članov, je podala poverjenica, učiteljica Vida Debeljakova iz Reteč. Po razmotrivanju o ostalih stanovsko aktualnih vprašanjih je bilo še sklenjeno, da se pritegnejo k aktivnemu sodelovanju tudi abiturienti in je bil izvoljen g. Plantarič Stojan v odbor.

Debeljak Vojteh, s. r., Košca France, s. r., predsednik, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo dne 12. dec. 1936. v Mladiki in je bilo navzočih 92 članov, t. j. 58 %.

Prav iskren, res topel pozdrav predsednika je veljal našim mladim tov. brezposelnim učit. abiturientom. Učit. organizacija bo morala v bodoče še posebno posvetiti svoje moči in vpliv, da se njihovo stanje končno normalizira. Zato ravno želimo največ uspeha sekciji ravno tu. Sicer je pa to interes države!

V situacijskem poročilu izreče naslednje: JUU ima za cilj, da združuje ne samo veliki del učiteljstva, ampak da združi vse učiteljstvo, da jih strne v vzajemnem delu, ker potrebno je, da so povezani z onim, kar je vsem skupno. Radi tega se v vzajemne cilje vnese le ono, kar je skladno s težnjami in hotenji narodnega učitelja. V ideološkem oziru je torej vprašanje naše organizacije izven diskusije. Cilji naše organizacije, strnjeni v pravilih, so tako splošni, da bi mogli združiti vse učitelje. Oni ne motijo nikogar. Oni ne vsebujejo nič, kar bi nasprotovalo narodu in državi. Nasprotno, v polnem obsegu se vodi račun v prvi vrsti o splošnih prosvetnih, narodnih in državnih interesih in o interesu stanu, kajti vsestransko podprt učiteljski stan je steber države. Naša pravila so izraz učiteljevo in odobrene so od državnih oblasti.

Zopet moramo govoriti še o onih in takih, ki tako radi spreminjajo nazore, o onih, ki razgrnejo svoja jadra bela veselju vetru, ki se zato obnašajo kakor na brajdhah tisti soldatek — vetrnica, da se nazadnje vrtijo, vrtijo... Moramo še govoriti o onih, ki se trudijo za legalnimi in ilegalnimi sredstvi okreniti pot organizacije v drugo smer, ki se trudijo podkopati čisto zavest in moralo svojih tovarišic in tovarišev. Dobro je še edino to, da so nasilnim potem nastali uspehi kratkodobni, da jih prvi svobodni izraz, prvi ostrejši piš podpisne in da se iz rok takih tov. le predzgodaj izkotalijo sprejeti srebniki...

Morejo vendar biti in morajo biti nihanja glede svetovnih, kulturnih nazorov med članstvom, saj to je svobodna, privatna zadeva in z ustavo zajamčena pravica posamez-

Kaj vse pišejo o učiteljsstvu, šoli, prosveti in JUU

— I »Kmetijski list« od 27. I. razpisuje nagrado 100 din za najboljši odgovor na vprašanje, kdo je napisal oz. izrekel sledeče izreke o učiteljsstvu in kje so natisnjeni:

1. »Tako bom preromal s culo in palico to lepo domovino...«

2. »Zasadil je lopato (učitelj Vilko) v brazdo vaše kulture, ne zavedajoč se, da učitelj ni lastnik zemljišča, ki ga obdeluje, niti najemnik ni. Ostati bi moral dninar, ki se mu delo odkazuje.«

3. »Uradništvo, ki ni z ljudstvom, je proti ljudstvu, je protidržavno. Poprej je bilo uradništvo tlačitelj ljudstva. Tak je še vedno tudi del učiteljstva. Zato ima ljudstvo pravico zahtevati, da se tako učiteljstvo odstrani.«

Odgovore poslati do 15. II. uredništvu »Kmetijskega lista«. V primeru, da bo več pravih rešitev, odloči nagrado žreb.

Cenjenemu učiteljsstvu

se priporoča nova galanterijska in modna trgovina

CUZNAR STANE LJUBLJANA

Francišškanska ulica 4

Oglejte si naše izložbe!

— I Debata v finančnem odboru. Minister prosvete je izjavil: Proračun prosvetnega ministrstva za leto 1937.-38. kaže izdatke v znesku 1.054.256.498 din, skoro 10 % od skupnih državnih izdatkov. Proti lanskemu je povečan za 205 %. Na ljudskošolsko in narodno prosveto odpade 537.169.671 ali 61,7 %, za srednje šolstvo 18 %, za vseučilišča 10,3 %. Za 22.079 razvrščenih in 6073 učiteljskih pripravnikov je določen kredit v znesku 505 milijonov 178.854 din, t. j. 12.775.469 din več kot prej. — Poslanec Prekoršek je hudo obsojal premostitve učiteljstva v Sloveniji in je izjavil, da bo iz političnih razlogov glasoval proti proračunu. — Poslanec J.R.Z. Šemrou je poudaril, da je še vedno 250 nezasedenih mest in okrog 750 učiteljskih kandidatov, ki še čakajo na namestitve. Zato pravi, da se zasedejo prazna mesta, upokojijo vsi učitelji s polnimi leti, da se po odslužitvi kadrskega roka sprejmejo učiteljski nazaj in da se črtajo iz vseh javnih služb žene, ki se poročajo. Odprejo naj se tudi vse zasilne šole, ki so se lani ukinitile, in duhovniki na njih naj bi prejeli plačo iz državnih sredstev. Odgovarjal je tudi poslancu Prekoršku. (Po »Slovenec« od 30. I.)

— I Za brezposelne učiteljske kandidate se zavzema v »Slovenec« od 30. I. tudi ljubljanski škof g. dr. Gr. Rožman in g. profesor dr. Stanko Gogala.

— I Brezposelnih učiteljev je pri nas nad 700. Na drugi strani pa manjka na ljudskih šolah v Sloveniji 200 učnih moči. Mnogi učitelji poučujejo 100 do 120 otrok, zaprti so razredi, zaprte cele šole. To jasno priča, da razmere niso normalne. (»Domoljub« 27. I.)

— I Proti zdravstvenemu fondu, ki se pobira na šolah, se oglašajo nekje v »Slovenec« od 30. I. pod rubriko »Kaj pravite?«

— I Podroben tabelarični pregled znižanja osebnih prejemkov aktivnih državnih uslužbencev od 1. IV. 1931. dalje prinaša »Naš glas« od 15. I. Znižanje prejemkov v tem času se vrtilo od 16,66 % pa do 29,76 %.

— I Belgijemskim uradnikom je država zvišala plače za 5 %. (»Naš glas«, 15. I.)

— I Na Češkoslovaškem pa bodo zvišali v kratkem plače za ca. 20 %, tako da se ustvari spet nekdanje stanje pred redukcijo. (»Naš glas«, I. II.)

— I Glede učitelja Fakina, ki je poučeval petje na kranjski gimnaziji, traja še vedno polemika med »Pohodom« in »Gorenjcem« od 30. I.

— I Pok. tovarišu Tonetu Hrenu vzdajajo 2. II. v znak hvalečnosti v Sokolskem domu spominsko ploščo. (»Mariborski večernik« od 29. I.)

— I Učitelj in katehet. V Blatu na Korčuli je upravitelj meščanske šole tožil kateheta, češ da se je pregrešil proti verski strpnosti in proti narodnemu edinstvu. Ob tej priliki piše »Slovenski gospodar« od 27. I.: »Tožba tega šolskega upravitelja proti g. katehetu je dejaven dokaz o resničnem mišljenju učiteljstva, ki je še vedno vdano JNS. Tudi v Sloveniji JNS učitelji niso nič boljši.«

— I Vzorne šole bodo ustanovljene po vseh banovinskih središčih in kasneje tudi v drugih banovinskih središčih, tako je izjavil prosvetni minister, ki je bil zadovoljen z uspehom vzorne šole v Beogradu. (»Jutro« od 27. I.)

— I V članku »Kaj pa komunizem?« v »Domoljub« od 27. I. stoji tudi tale odstavček: — Kako si dovolijo liberalni učitelji proti vladi zabavljati (saj ne rečem, da moramo nanjo v vsem prisegati), pa se jim še las ne skrivaj! Zares, v bahanju in predrznosti so neprekosljivi! In to se jim večkrat obnese! Mi pa smo pohlevni, zato pa tolikokrat tepeni. (I.)

Učiteljski pravnik

— § Vprašanja: R. I. iz G. I. Ali bi mogel dobiti rodbinsko doklado za 30 letno hčerko, ki je postala vdova in je brez pokojnine in sredstev? — 2. Ali bi lahko delala dopolnilni izpit iz nacionalne skupine? — 3. Ali bi se našla pri Vas kakšna služba zanjo?

Odgovor! Ad 1. Rodbinska doklada pripada za otroke do 16. leta starosti, a najdalje do 23. leta, če se redno šolajo; odnosno hčerkam do polnoletnosti, če gospodinijo očetu vdovcu. — Ad 2. Za sprejem v učiteljsko službo je potreben učiteljski zrelostni izpit na drž. učiteljski šoli po najnovejši razlagi § 71. z. o. n. s. Doslej so bili izpiti opravljeni v inozemstvu nostrificirani s tem, če je oseba napravila dopolnilni izpit iz nacionalne skupine. Pričakujemo, da izide o tem vprašanju zakonska določba. — Ad 3. Službe, žal, ni nobene.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljski dom v Mariboru. V zadnjem izkazu je pomotoma izostal dar, ki ga je poklonil Učiteljskemu domu tov. Rihard Gorjup, šolski upravitelj pri Sv. Joštu na Kozjaku, v znesku 100 din namestu venca na grob svoji umrli sestri. — Iskrena zahvala! M. Kozuh, blagajnik.

— r XVIII. teden. V torek 9. februarja bodo nastopili mali harmonikarji pod vodstvom g. Pavla Rancigaja. Igrali bodo naše vesele in poskočne pesmi, kakor: Hopsasa,